

24.11.2025

Eduskunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Maa- ja metsätalousvaliokunta tiistai 25.11.2025 klo 09.00 / U 53/2025 vp / Lausuntopyyntö

LAUSUNTO ASIAAN U 53/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission asetusehdotuksista (kumppanuusrahastoasetus (NRP-asetus) ja tuloksellisuusasetus)

Valtioneuvoston kirjelmän mukaan yhden rahaston muodostaminen tarkoittaisi myös siirtymistä useista ohjelmista yhteen kansalliseen suunnitelmaan (NRP, National Regional Partnership Plan). Maksatusten perustana olisi tulospäätös, jolloin maksatukset perustuisivat näiden tavoitteiden saavuttamiseen toteutuneiden kulujen sijaan.

Valtioneuvoston kirjelmässä Suomi korostaa, että maataloutta on voitava harjoittaa kannattavalla tavalla unionin kaikissa jäsenvaltioissa. Suomi tavoittelee yhteisen maatalouspolitiikan osalta mahdollisimman korkeaa saantoa, sillä luonnonolosuhteet ovat Suomessa epäedulliset verrattuna muihin jäsenvaltioihin. Tätä tavoitetta on pidettävä välttämättömänä maatalouden kilpailukykyyn ja toimintaedellytysten turvaamiseksi. Maataloustuotannon jatkuvuutta turvaa osaltaan myös tarkoitukseen kiintiöity rahoitus. Komission Suomelle esittämä maatalouden korvamerkitty rahoitus on kuitenkin riittämätön.

Hämeen ELY-keskus haluaa tuoda esille myös EU-rahoituksen merkityksen maaseudun muille kehittämistoimenpiteille. Suomi on EU:n maaseutumaisin maa ja nykyiset maaseudun elinvoimaan liittyvät kehittämistoimet ovat olleet tärkeitä ylläpitämään maaseudun elinvoimaa mm. alkutuotannossa, yrittämisessä ja asumisessa. Myös näissä kohteissa Suomen on perustellusti mahdollisuus tavoitella korkeaa saantoa. Onkin positiivista, että myös maaseudun kehittämiseen on tulossa myös korvamerkittyä EU-rahaa (MT 11.11.2025)

Valtioneuvosto on pitänyt tärkeänä, että kehyskausien väliselle siirtymälle säädetään järjestelyistä, joilla taattaisiin YMP:n tukien jatkuvuus. Ohjelmakausien taitteet ovat useimmiten asiakkaille ja hallinnolle erittäin vaikeita vaiheita, koska ohjelmakauden taitteessa ohjelman valmistelu ja EU hyväksyntä, kansallinen säädösvalmistelu sekä tietojärjestelmien kehittäminen vievät pitkän ajan. Toisaalta esimerkiksi viljelijätukien osalta tukimaksuissa ei saisi olla merkittäviä katkoksia tai viiveitä ohjelmakausien välillä. Valmisteluaineistosta emme löytäneet arviota siitä, miten kumppanuusrahaston toimeenpano vaikuttaisi eri tukijärjestelmien käytännön toteuttamisaikatauluihin. Nopeuttaako vai hidastaako kumppanuusrahaston käyttöönotto esim. Suomen tulevan CAP-

24.11.2025

suunnitelman valmistelu- ja hyväksymisprosessia? Jatkovalmistelussa olisikin kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei kumppanuusrahaston käyttöönoton johdosta saa asiakkaille tulla mitään lisäviiveitä ohjelmakausien käynnistymisessä.

Hämeen ELY-keskus toteaa, että monet kirjelmässä mainitut yleistavoitteet ovat hyviä ja kannatettavia. Toimeenpanon yksinkertaistamis- ja tehostamistavoitteet ovat olleet aikaisemminkin tavoitteina uusien ohjelmakausien toimeenpanoa valmisteltaessa, mutta valitettavasti käytännössä näiden tavoitteiden toteutuminen ei ole juuri näkynyt ainakaan maatalous- ja maaseutusektoreilla. Toimeenpanon yksinkertaistamis- ja tehostamistavoitteiden toteutuminen onkin viime kädessä hyvin paljon riippuvaista tarkemmista EU-tason säädöksistä, linjauksista ja tarkastuskäytännöistä.

Valtioneuvosto katsoo, että YMP:n uudistuksessa tulisi mahdollisimman konkreettisin vaikutuksin toteuttaa tavoitteita tukijärjestelmien yksinkertaistamisesta ja hallinnollisen taakan vähentämisestä. Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdottamia yksinkertaistamistoimia tulisi vahvistaa esitetystä. Hämeen ELY-keskus kannattaa ehdottomasti edellä mainittua tavoitetta. Valmisteluaineistosta ei käy kuitenkaan selville, miten hallinnoinnin yksinkertaistaminen ja keventäminen näkyisi konkreettisesti myös alueille ja asiakkaille. Asiakkaiden näkökulmasta yhteinen kumppanuusrahasto helpottaisi hanketoteuttajien toimintaa vain silloin, jos kaikki säädökset ja ohjeistus olisivat yhdenmukaista. Jos EU:n tai kansallisen lainsäädännön ehdot substanssiasioissa poikkeaisivat toisistaan eri toimialueilla, yhteisestä rahastosta ei olisi välttämättä mitään merkitystä hallinnollisen taakan purkamisessa. Yksittäisten maatilojen ja maaseutuyritysten hallinnolliselle taakalle yhteistä kumppanuusrahastoa paljon merkityksellisempää onkin yksityiskohtaisemman EU-lainsäädännön ja komission käytännön toiminnan asettamat vaatimukset. Jo nykyisinkin hallinnollista taakkaa olisi mahdollista purkaa pakollisia ehtoja vähentämällä tai eri rahastojen ehtoja yhdenmukaistamalla. Hallinnollista taakkaa pyritään purkamaan jo nykyiselläkin ohjelmakaudella myös uudenaikaisin asiakaslähtöisin menetelmin. Esimerkiksi Hämeen ELY-keskuksessa on parhaillaan menossa generatiivisen tekoälyn pilotti, jossa pk-yritysten kasvupalveluiden löydettävyyttä ja saatavuutta pyritään edistämään tekoälyavusteisella asiakasohjauksen ja neuvonnan ratkaisulla.

Valtioneuvosto katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että EU-rahoitus tähtää tulosten ja vaikutusten saavuttamiseen. Tämä on erittäin hyvä lähtökohta. Valtioneuvoston kirjelmän mukaan ehdotuksella voitaisiin saavuttaa myös merkittäviä hallinnollisia kustannussäästöjä. Kirjelmän perusteella näitä on mahdotonta arvioida konkreettisesti. Tällä hetkelläkin osa ELY-keskuksen myöntämistä investointi- ja kehittämishankkeista maksetaan tuotosperusteisesti. Lähtökohtaisesti tuotosperusteisuus on hyvä toimintamalli, mutta mallin toteuttaminen ei välttämättä sovellu kaikkiin tukikohteisiin. Kuluvan kauden kokemusten perusteella voidaan todeta, että monissa tuotosperusteisissa tuissa hakuprosessi on hakijoille työlämpi, koska hakijoilta on vaadittava tarkempia ja monipuolisempia

24.11.2025

suunnittelu- ja hakemusasiakirjoja kuin kustannusperusteisissa tuissa. Tämä pakottaa hakijat suunnittelemaan aikaisempaa tarkemmin myös konkreettiset ja mitattavat tuotokset. Erityisesti pienissä LEADER-yritystuissa tämä voi olla myönnettyyn tukimäärään verrattuna myös kohtuuttoman raskasta. Hakijoille voi syntyä investoinnin aikana myös muutostarpeita suunnitelluille toimenpiteille. Jostain syystä muutosten tekeminen ei ole ainakaan nykyisten säädösten mukaan mahdollista. Jos hanketta ei toteuteta tukipäätöksessä hyväksytyn suunnitelman mukaisesti, tukea ei voida maksaa lainkaan. Tulevalla kaudella tähän yksityiskohtaiseen ehtoon pitäisi saada joustavuutta. Kun ohjelman tuloksia seurataan tuotosperusteisesti, joidenkin toimenpiteiden tuotokset syntyvät myös huomattavalla viiveellä myöntöpäätökseen ja varojen sitomiseen verrattuna. Tällöin myös ohjelman seurannan etenemiseen ja mahdollisiin ohjelman muutostarpeisiin syntyy viiveitä, joihin saattaa olla vaikea enää reagoida ohjelmakauden lopulla. Tästä voi seurata myös yllättäviä heijastusvaikutuksia koko ohjelman toteuttamisasteeseen ja varojen maksuun EU:sta jäsenvaltioille.

ALLEKIRJOITUKSET

Tämä asiakirja on hyväksytty/allekirjoitettu viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt yksikön päällikkö Kari Kivikko ja ratkaissut johtaja Vesa Jouppila.

Liitteet	Kirjoita tähän
Jakelu	Kirjoita tähän
Tiedoksi	Kirjoita tähän

Tämä asiakirja KEHA/33845/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/33845/2025 har godkänts elektroniskt

Kivikko Kari 24.11.2025 11:53

Jouppila Vesa 24.11.2025 11:53